

Essentials of Implementing a Competency-Based Curriculum in Farhangian University Student-Teachers in Social Studies

Sedigheh. Salmanpour¹, Jahangir. Yarihajatlou*², Hossein. Baghaei² & Sadegh. Maleki Avarsin³

1 .PhD Student, Curriculum Planning, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

3. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

ARTICLE INFORMATION

Article type

Original research

Pages: 53-67

Corresponding Author's Info

Email: Jahangiryari17@gmail.com

Article history:

Received: 2022/07/05

Revised: 2022/10/21

Accepted: 2022/11/13

Published online: 2023/03/18

Keywords:

Representation, teachers, responsibility, high school students, phenomenological study

ABSTRACT

Background and Aim: Competency-based curriculum is one of the new approaches in the field of education that can provide the basis for the growth of learners; Therefore, the main goal of the current research was to identify the requirements for implementing a competency-based curriculum for student teachers at Farhangian University in social studies. **Methods:** This research, which is applied in terms of purpose and quantitative and qualitative (multi-method) in terms of method, quantitative descriptive survey method was used to determine the validity of the questionnaire and qualitative content analysis method was used to identify the requirements of curriculum implementation. The data collection techniques were a questionnaire designed to determine CVR and CVI content validity, which was sent to 11 professors of curriculum planning, sociology, and Farhangian University, and 30 items were approved; And after that, during face-to-face and telephone interviews, interviews were conducted with 9 professors of sociology, curriculum planning and professors of Farhangian University. Data analysis was analyzed using Max Kyoda qualitative data analysis software and coding method. **Results:** The findings showed that the requirements for the implementation of a competency-based curriculum in the social studies course include: requirements for student teachers to familiarize themselves with their role, emphasis on the central issue, attention to the role of scientific awareness, emphasis on active teaching methods, individual differences of learners, attention to Values and norms, effective interaction in learning, evaluation, development of various skills, attention to social issues, exploration, content of books and research are central. **Conclusion:** The results of this research can be used for professors and curriculum planners of social studies course as well as professors and student teachers of Farhangian University.

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article:

Salmanpour, S., Yarihajatlou, J., Baghaei, H., & Maleki Avarsin, S. (2022). Essentials of Implementing a Competency-Based Curriculum in Farhangian University Student-Teachers in Social Studies. *jayps*, 3(3): 53-67.

پاییز و زمستان ۱۴۰۱، دوره ۳، شماره ۳ (پیاپی ۶، ویژه نامه تحصیلی)، صفحه‌های ۶۷-۵۳

ملزومات اجرای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در دانشجو- معلمان دانشگاه فرهنگیان در درس مطالعات اجتماعی

صدیقه سلمان پور^۱، جهانگیر یاری حاج عطالو^{۲*}، حسین بقایی^۳ و صادق ملکی آورسین^۴

۱. دانشجوی دکتری گروه برنامه ریزی درسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران
۲. استادیار گروه علوم تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران
۳. استادیار گروه علوم تربیتی، واحد کلیبر، دانشگاه آزاد اسلامی، کلیبر، ایران
۴. دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	زمینه و هدف: برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از رویکردهای جدید در حوزه آموزش است که می‌تواند زمینه رشد فراگیران را فراهم کند؛ بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی ملزومات اجرای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در درس مطالعات اجتماعی بود. روش پژوهش: روش پژوهش حاضر، کیفی از نوع پدیدارشناسی تفسیری است. جامعه آماری پژوهش معلمان شهرستان تبریز بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف، تعداد ۱۸ نفر؛ نمونه‌ی پژوهش را تشکیل دادند. اشباع ایده‌ی نظری ملاک تعداد نمونه بود. برای گردآوری داده‌ها از ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. پس از ضبط مصاحبه‌ها و پیاده‌سازی آن‌ها، داده‌ها و اطلاعات به روش دیکلمن، تانر و الن (۱۹۸۹) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. جهت صحت و استحکام داده‌ها و اطلاعات در پژوهش حاضر از ۴ معیار مقبولیت، قابلیت اعتماد، تأیید پذیری و انتقال‌پذیری استفاده شد. یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که ملزومات اجرای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در درس مطالعات اجتماعی شامل: الزامات آشنایی دانشجو معلمان با نقش خود، تأکید بر مسئله محوری، توجه به نقش آگاهی علمی، تأکید بر روش‌های فعال تدریس، تفاوت‌های فردی فراگیران، توجه به ارزش‌ها و هنجارها، تعامل اثربخش در یادگیری، ارزشیابی، پرورش مهارت گوناگون، توجه به مسائل اجتماعی، کاوشگری، محتوای کتب و پژوهش محوری است. نتیجه‌گیری: نتایج این تحقیق برای اساتید و برنامه ریزان درسی در درس مطالعات اجتماعی و همچنین اساتید و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.
صفحات: ۶۷-۵۳	
اطلاعات نویسنده مسئول	
ایمیل: Jahangiryari17@gmail.com	
سابقه مقاله	
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۴/۱۴	
تاریخ اصلاح مقاله: ۱۴۰۱/۰۷/۲۹	
تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۰۸/۲۲	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۲۷	
واژگان کلیدی	
ملزومات اجرایی، برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، دانشجو معلمان، دانشگاه فرهنگیان، درس مطالعات اجتماعی	

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است. تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه استناد به این مقاله

سلمان پور، صدیقه، یاری حاج عطالو، جهانگیر، بقایی، حسین، و ملکی آورسین، صادق. (۱۴۰۱). ملزومات اجرای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در دانشجو- معلمان دانشگاه فرهنگیان در درس مطالعات اجتماعی. *دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۳(۳): ۶۷-۵۳.

مقدمه

خصوص حرفه‌ی فارغ التحصیلان نظام آموزشی می‌باشد. با توجه به برخی تحقیقات در برنامه درسی درس مطالعات اجتماعی محدودیت‌هایی وجود دارد. مطالعات اجتماعی در مدارس فرصت مناسبی برای آموزشهای اجتماعی است که البته در اکثر مدارس مورد بی‌مهری قرار می‌گیرد و اکثر مدیران و دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان آموزشی دغدغه دروسی مثل علوم تجربی را دارند تا درسی مثل مطالعات اجتماعی. کافی نبودن زمان پیش‌بینی شده برای آموزش در رشته مطالعات اجتماعی؛ بی‌توجهی به اقلیت‌های دینی، قومی و زبانی در تدوین کتاب‌های درسی؛ پرداختن به مطالب قدیمی در تدوین کتاب مطالعات اجتماعی و بی‌توجهی به موضوعات جدید و به روز، تکیه بیش از حد بر محفوظات و دوری‌گزیدن از آموزش تفکر انتقادی، عدم توجه به بحث هویت ملی، اندیشه‌ها و مکاتب فکری، حجیم بودن مطالب کتاب مطالعات اجتماعی و فشرده کردن مطالب کتاب، وجود سه کتاب تاریخ، جغرافیا و اجتماعی در یک کتاب، کلیشه‌ای بودن برخی از دروس کتاب اجتماعی و عدم کارایی آن‌ها در زندگی روزمره، بی‌انگیزه بودن برخی از دبیران و کم‌اهمیت جلوه دادن درس مطالعات اجتماعی، آشنایی کم دبیران با شیوه‌های نوین تدریس و انگیزه کم آنان در اجرای کارهای گروهی، محدود بودن اطلاعات برخی از معلمان تنها به کتاب درسی، برخی از چالش‌ها و محدودیت‌های درس مطالعات اجتماعی می‌باشد (کریمی، ۱۳۸۹). همچنین به دلیل کم بودن فرصت و وجود مطالب زیاد و گاهی شلوغی کلاس‌ها، امکان استفاده از روش‌های گروهی و بحث، کم می‌شود (کارگر، ۱۳۹۱). یکی از دروسی که دلزنگی تحصیلی زیاد در آن مشاهده می‌شود درس مطالعات اجتماعی است (حکمتیان، نوشادی و نیکدل، ۱۳۹۷). بنابراین لازم است در برنامه درسی مطالعات اجتماعی و تدریس آن و معلمان این رشته خانه تکانی اساسی شود. آموزش مطالعات اجتماعی نباید به تمرینی در اجرای مجموعه‌ای از فعالیت‌های از پیش

آموزش و پرورش در جوامع امروزی به عنوان کلیدی‌ترین نهاد آموزشی در جهت توسعه همه‌جانبه بشمار می‌رود چراکه در پرتو آموزش است که انسانها متحول می‌شوند و بر پایه نظام اجتماعی و تربیتی یک جامعه است که نظم و انضباط اجتماعی حالت نهادی به خود می‌گیرد و عامه مردم به طرف فرهنگ ترقی و توسعه حرکت می‌کنند. انسان باید ارزش پیدا کند و تربیت او مبنای توسعه قرار گیرد. آموزش و پرورش مهمترین رکن برنامه‌ریزی جامعه است و کلیدی‌ترین عنصر در توسعه یک جامعه، مردم آن جامعه هستند که باید از فرهنگ و آگاهی و مهارت‌های گوناگون، برخوردار می‌باشند (کریمیان، آراسته، بهرنگی، زین‌آبادی، ۱۳۹۷).

یکی از مهمترین عناصر آموزش و پرورش برنامه‌های درسی آن هستند که بایستی از تناسب لازم در راستای اهداف و وظایف و تحولات مربوطه برخوردار بوده تا بتوانند نقش موثر خود را ایفا نمایند. بطور منطقی در هر برنامه‌ریزی، بایستی بطور مداوم در پی بررسی چگونگی برنامه‌ها بوده و در صورت لزوم برای پاسخگویی به نیازها، به تجدید نظر در آنها پرداخت. برنامه درسی مبتنی بر شایستگی^۱ از حیث ویژگیهای منحصر به فرد خود، در سالهای اخیر مورد توجه خاص اغلب نظامهای آموزشی جهان قرار گرفته است. به زعم صاحب‌نظران، نقاط قوت این رویکرد موجب شده است که میزان استفاده از آن رو به افزایش باشد (دیل‌مور، مور و بیجورک^۲، ۲۰۱۱). این نوع برنامه درسی اغلب در مقابل برنامه درسی سنتی یا برنامه درسی محتوا محور مورد توجه قرار می‌گیرد. در برنامه درسی محتوا محور که دیدگاهی سنتی به آموزش دارد بر کسب دانش موضوعی (هیل وهاگتن^۳، ۲۰۰۱) مهارت‌ها و تواناییهای شناختی (لوبانوا و شونین^۴، ۲۰۰۸) و اولویت دانش، تأکید می‌شود. در مقابل، برنامه درسی مبتنی بر شایستگی بر رشد شایستگی‌های اساسی مورد نیاز در زندگی اجتماعی تأکید دارد (بویاتزیس، لئونارد، هی و ویلر^۵، ۱۹۹۶). برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در

4 Lobanova & Shunin
5 Boyatzis, Leonard, Rhee & Wheeler

1 Competency-based curriculum
2 Dilmore, Moore & Bjork
3 Koenen et al

موفقیت مداری، روابط فردی، کسب اطلاعات، مسئولیت پذیری، خلاقیت و نوآوری است؛ بنابراین آموزش اولیه دانشجو معلم در مؤسسه تربیت معلم، دانشگاه یا دانشکده تربیت معلم شروع می‌شود. این مؤسسه تربیت معلم است که باید دانش و مهارت‌های مورد نیاز را برای رشد حرفه‌ای یک دانشجو معلم پایه ریزی کند ولی بر اساس سوپاننتوو همکاران (۲۰۲۰) اکثر معلمان مشکل در ارزیابی مهارت‌های اجتماعی فراگیران در درس مطالعات اجتماعی دارند. همچنین ویتسون (۲۰۰۴) در تحقیق خود اعلام می‌دارد که معلمان باید در رابطه با درس مطالعات اجتماعی دانش و توانایی خود را بالا ببرند. سواکومار^۴ (۲۰۱۸) منابع و روش تدریس درس مطالعات اجتماعی باید خوب ساماندهی شوند.

در مورد موضوع حاضر پژوهش‌هایی انجام شده است. حمیدی زاده و همکاران (۱۴۰۰) به برخی از چالش‌های درس مطالعات اجتماعی من جمله کاهش اهمیت درس مطالعات اجتماعی، نقصان سواد رسانه‌ای معلمان در تدریس، افت کیفیت ارزشیابی اشاره می‌کند. کریمیان و همکاران (۱۳۹۷) تحقیق با عنوان طراحی و تبیین چارچوب شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان انجام دادند. این تحقیق نشان می‌دهد که شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کلیتی یکپارچه دارد و از ترکیب پویا و ارتباط در هم تنیده ابعاد آن حاصل می‌شود. به طور کلی شایستگی حرفه‌ای معلم به توسعه دانش و نگرش معلم و عمل در راستای تسهیل‌گری فرایند آموزش معنادار و ساخت دانش اشاره دارد. نومبوی^۵ (۲۰۲۲) با عنوان برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در کالج‌های معلمان: چالش‌ها، چالش‌های شناسایی شده عبارتند از: حمایت ضعیف دولت، کمبود مواد آموزشی و یادگیری، زیرساخت‌های ضعیف، کمبود فرصت‌های آموزشی برای توسعه حرفه‌ای و عدم پیگیری فعالیت‌های برنامه‌ریزان درسی. توصیه نویسنده برای اقدام بیشتر به دولت، مؤسسات آموزشی و ذینفعان آموزش برای همکاری با یکدیگر برای اجرای CBC برای معلمان

تعریف شده توسط سیاست‌گذاران یا آزمون تقلیل یابد. معلمان باید به طور فعال درگیر در نظر گرفتن این سؤال برنامه درسی چند ساله باشند که کدام دانش بیشترین ارزش را دارد؟ (روس^۱، ۲۰۱۸).

مشکلات تدریس و برنامه درسی نه با کشف دانش جدید، بلکه با تدوین و عمل به قضاوت عملی حل می‌شود. این هدف مشکلاتی را به وجود می‌آورد که گاهی معلمان ممکن است از دلایل اقدامات خود آگاه نباشند یا صرفاً برنامه درسی را که دیگران تصور می‌کنند اجرا کنند (روس، ۲۰۱۸). اگر عنصر مهم در آموزش و پرورش برنامه‌های درسی می‌باشد عنصر مهم در برنامه درسی نیز، معلم است که با عبارت پرسشی چگونه معلمان یادگیری را تسهیل میکنند همراه شده است. معلم علاوه بر اینکه در برنامه درسی یکی از عناصر تلقی می‌گردد، عنصری مهم در نظام آموزشی و حتی به عنوان مهندس اجتماعی نیز محسوب می‌شود. به موضوع تربیت معلم و رشد و بالندگی حرفه‌ای مستمر معلمان، به طور مکرر در سند تحول بنیادین وزارت آموزش و پرورش ۱۳۹۰ در قالب اهداف و راهبردهای مختلف تأکید شده است. در حقیقت این تأکید نشان دهنده تلقی معلم به عنوان عامل اصلی تغییر و بهبود کیفیت تعلیم و تربیت است و بالندگی حرفه‌ای معلمان به منزله راهکاری هم شایان توجه ویژه‌ای است. شناخت ابعاد شایستگی‌های معلمان هم برای توسعه و هم برای ارزیابی آنان عامل اساسی به شمار می‌رود. آنچه مهم تلقی می‌شود این است که برای ترسیم وضعیت بهینه و مطلوب نظام تربیت معلم باید شایستگی‌ها، مهارت‌ها و نقش‌های مورد نیاز مرور شوند و ضوابط و ملاک‌هایی برای انتخاب معلمان شایسته لحاظ شود (خروشی، ۱۳۹۶). رولفس و ساتدرس^۲ (۲۰۰۳) با توجه به مطالعات پراکنده قبلی درباره شایستگی معلمان، مؤلفه‌های دانش، رفتار، تفکر، تصمیم‌گیری، شخصیت و کنترل موثر فعالیت‌های یادگیری فراگیران را برای تعریف شایستگی آنان مناسب می‌دانند. از نظر وانگی^۳ بی^۳ (۲۰۰۶) شایستگی معلمان شامل تفکر منطقی، برقراری ارتباط،

4 Sivakumar
5 Upendo Nomboi

1 Ross
2 Roelfes&Sanders
3 Wang yi

باید به خوبی سازماندهی و برای استفاده موثر استفاده شوند.

به رغم اینکه پژوهشگران به بررسی عناصر و ویژگی‌های مختلف برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در دروس و جامعه آماری متفاوت مثل، رشته پرستاری، رشته آموزش ابتدایی، کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، درس علوم تجربی و ... پرداخته‌اند، ولی به الزامات اجرایی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در درس مطالعات اجتماعی دانشگاه فرهنگیان پرداخته نشده است؛ بنابراین با توجه به اهمیت برنامه درسی در درس مطالعات اجتماعی و لزوم ارائه شایستگی‌های لازم برای دانشجو معلمان برای یادگیری و آموزش و الزامات اجرایی این درس و اینکه در تدریس درس مطالعات اجتماعی محدودیت‌هایی وجود دارد و همچنین با توجه به بررسی‌ها و تحقیقات به عمل آمده در رابطه با برنامه درسی در درس مطالعات اجتماعی شایستگی‌های لازم را در اختیار دانشجو معلمان قرار نمی‌دهد. از این رو هدف اصلی ارائه الگوی الزامات اجرایی لازم برای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در درس مطالعات اجتماعی است و سوالات پژوهش عبارت‌اند از:

- ۱- الگوی طراحی شده برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از چه اعتباری برخوردار است؟
- ۲- الزامات اجرای الگوی طراحی شده برنامه درسی برای دانشجو معلمان درس مطالعات اجتماعی کدامند؟
- ۳- الگوی طراحی شده برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از چه اعتباری برخوردار است؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی و از نظر هدف کاربردی بود. جامعه آماری برای سوال اول و دوم تحقیق، اساتید جامعه‌شناسی، برنامه‌ریزی درسی و اساتید درس مطالعات اجتماعی در دانشگاه فرهنگیان استان‌های آذربایجان غربی و شرقی می‌باشند. نوع نمونه‌گیری، نمونه‌گیری هدفمند است. اساتیدی که تجربه تدریس در زمینه مطالعات اجتماعی را داشتند و در مورد جامعه‌شناسی، تالیف مقاله، کتاب و یا طرح پژوهشی داشته‌اند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ارائه شده است. همچنین پژوهشگران باید روی حوزه پیشنهادی کار کنند. کریسلو^۱ و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیق خود با عنوان ارتباط مطالعات اجتماعی در جامعه قرن بیست و یکم: دیدگاه دانشجویان به این نتیجه رسیدند که که معلمان باید دانش محتوای آموزشی تکنولوژیک (TPACK) خود را در مطالعات اجتماعی افزایش دهند تا با خواسته‌های جامعه قرن بیست و یکم همگام شوند. علاوه بر این، معلمان تشویق می‌شوند که تدریس مطالعات اجتماعی را زمینه‌ای، بومی و بومی‌سازی کنند تا در شرایط فعلی پاسخگو و مرتبط باشند. کارسیوان و رمیدیان و پوترا (۲۰۲۰) در تحقیق خود با عنوان تجزیه و تحلیل شکاف شایستگی معلمان و تاثیر آن در توسعه حرفه‌ای معلم به این نتیجه رسیدند که که شایستگی حرفه‌ای معلمان همچنان نشان می‌دهد که شکاف بین صلاحیت حرفه‌ای واقعی و شکاف مورد انتظار در سطح سکوت آن هنوز بسیار بالاست. در تحقیقی از اومری چانگ^۲ (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در برنامه‌های آموزشی دانشجو-معلم در تانزانیا: منابع، استراتژی‌ها و ارزیابی، به این نتیجه رسید که اجرای برنامه درسی مبتنی شایستگی در مدارس برنامه‌های آموزشی کاملاً مؤثر بوده است. مطالعه و پژوهش روش‌ها و منابع در آموزش مطالعات اجتماعی توسط کومار (۲۰۱۸) نشان داد که برخی از روش‌های آموزش مطالعات اجتماعی شامل تحریک، آزمایشگاه، تحقیق، پروژه، نمایش پردازش، پرسش و پاسخ، سفرهای میدانی، بحث، سخنرانی، حل مسئله، نمایشی، واگذاری خانه و روش‌های ساخت می‌باشد. اگر تلاش شود منابع آموزشی و منابع موجود را شناسایی و استفاده گسترده کنید، یادگیری می‌تواند کمتر خسته کننده و کاربردی باشد. انتخاب و تصمیم‌گیری در مورد منابع مناسب باید براساس سن، توانایی و علاقه دانش آموز انجام شود طیف گسترده‌ای از منابع شامل کتاب‌های درسی، روزنامه‌ها، تصاویر و دستگاه‌های دیداری و شنیداری، تخته سیاه است. وقتی مطالب آموزشی مدرسه در دسترس باشد، آنها

۵۲ گویه انتخاب گردید که جهت تعیین روایی محتوای کمی CVI و CVR در اختیار اساتید جامعه‌شناسی و برنامه‌ریزی درسی و اساتید دانشگاه فرهنگیان قرار داده شد. جهت تعیین روایی کیفی محتوا و صوری پرسشنامه، از ۱۱ نفر از متخصصان و نخبگان رشته جامعه‌شناسی و برنامه‌ریزی درسی و اساتید دانشگاه فرهنگیان استفاده گردید و از آنها درخواست شد که در خصوص هر یک از ۵۲ مؤلفه ابزار با سه طیف گویه ضروری است، گویه مفید است ولی ضروری نیست، گویه ضرورتی ندارد پاسخ دهند. پاسخ‌ها بر اساس فرمول CVR محاسبه گردید و جهت محاسبه CVI (شاخص روایی) هم از همان یازده نفر از اساتید و نخبگان درخواست شد که در مورد هر یک از ۵۲ گویه ابزار چهار طیفی غیر مرتبط هست، نیاز به باز بینی اساسی دارد، مرتبط اما نیاز به باز بینی دارد و کاملاً مرتبط است پاسخ دهند. سپس با استفاده از فرمول CVI شاخص روایی محتوا محاسبه شد.

یافته‌ها

در جدول (۱) نتایج روایی محتوایی ابزار پژوهش ارائه شده است.

مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. از آنجائیکه تحقیق حاضر دو بخش داشت و بعد از طی فرایند قسمت اول تحقیق که انجام یافت، منجر به طراحی الگو شد و در بخش دوم یعنی تحقیق حاضر بعد از روایی محتوایی گویه‌ها، به الزامات اجرایی پرداخته شد. جهت تعیین روایی کیفی محتوا و صوری پرسشنامه، از یازده نفر از متخصصان و نخبگان رشته جامعه‌شناسی و برنامه‌ریزی درسی استفاده گردید سپس با استفاده از فرمول CVI شاخص روایی محتوا محاسبه شد که نهایتاً ۳۰ گویه مورد تأیید بود؛ و برای شناسایی الزامات اجرایی از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد.

ابزار پژوهش

مصاحبه: در تحقیق حاضر ابزار گردآوری داده‌ها برای سوال اول تحقیق، پرسشنامه‌ای که از پاسخ مصاحبه شونده‌گان در قسمت اول تحقیق به ویژگی عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، جهت تعیین اعتبار الگو طراحی گردیده بود، پرسشنامه به صورت الکترونیکی طراحی و از طریق واتساپ و ایمیل به اساتید ارسال گردید. برای پرسشنامه مذکور بعد از صحبت با اساتید راهنمای محترم

جدول ۱. نتایج اعتبار روایی محتوا و شاخص روایی محتوای پرسشنامه

ابعاد	ردیف	CVI	CVR
هدف	۱ آشنایی دانشجو معلمان با مسائل و مباحث روز در درس مطالعات اجتماعی	۰/۹۱	۱
	۲ تدوین اهداف برنامه درسی مطالعات اجتماعی بر اساس ارزشهای انسانی، اسلامی، و ایرانی	۰/۶۶	۰/۶۶
	۳ ایجاد بینش نظری و تحلیلی نسبت به پدیده‌های اجتماعی	۰/۷۵	۱
	۴ پرورش مهارت‌های زندگی در اهداف برنامه درسی درس مطالعات اجتماعی	۰/۸۳	۰/۸۳
	۵ توجه به توانایی کلی دانشجو معلمان	۰/۵	۰/۳۳
	۶ ایجاد نگرش مثبت به درس مطالعات اجتماعی	۰/۵	۰/۵
	۷ نگاه به دانش آموز به عنوان یک بزرگسال	۰/۵۸	۰/۳۳
	۸ آشنایی مبارزه با آپارتاید و نابرابری	۰/۸۳	۰/۸۳
	۹ داشتن نگاه تیزبینانه به مسائل اجتماعی	۰/۸۳	۱
	۱۰ تقویت توانایی تفکر انتقادی در نزد دانشجو معلمان	۱	۱
محتوا	۱۱ ترغیب دانشجو معلمان به کاوشگری و پژوهش	۰/۸۳	۱
	۱۲ تربیت معلمان متعدد و اخلاقی	۰/۵۸	۰/۳۳
	۱۳ پایبندی به ارزشهای جامعه	۰/۵	۰/۵
	۱۴ توجه به محتوای فعلی کتاب	۰/۷۵	۱
	۱۵ باز اندیشی در مطالعات علمی	۰/۹۱	۱
	۱۶ توجه به ساختارمند بودن محتوا	۱	۱

۰/۸۳	۰/۷۵	۱۷ تاکید بر مسئله محوری در تدوین محتوا	
۰/۸۳	۰/۹۱	۱۸ توجه به مبانی علمی و فرهنگی و فرهنگی در محتوا	
۰/۸۳	۰/۷۵	۱۹ توجه به جایگاه و نقش معلم در تولید محتوا	
۰/۳۳	۰/۶۶	۲۰ تحلیل محتوا از منظرهای مختلف	
۰/۳۳	۰/۵۸	۲۱ تاکید قرارداد بر انتقاد پذیری در تدوین محتوای برنامه درسی مطالعات اجتماعی	
۰/۶۶	۰/۷۵	۲۲ توجه به ارزشها و هنجارها در تهیه محتوا	
۱	۰/۷۵	۲۳ داشتن آگاهی علمی در سه حوزه (تاریخ و جغرافیا و جامعه‌شناسی)	
۰/۶۶	۰/۹۱	۲۴ توجه به مهارت مشاهده‌گری، استفاده از تجربه‌های حسی و لمسی مستقیم مسائل و پدیده‌ها در فعالیتهای یادگیری	فعالیت‌های یادگیری
۰/۸۳	۰/۹۱	۲۵ توجه به مهارت حل مسئله در فعالیتهای یادگیری	
۰/۸۳	۱	۲۶ توجه دادن به مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی در فعالیتهای یادگیری	
۰/۶۶	۰/۹۱	۲۷ آشنایی دانشجو معلمان با نقش خود به عنوان یک معلم در فرایند یادگیری	
۰/۵	۰/۵۸	۲۸ توجه به روش تعقلی برای یادگیری	
۰/۸۳	۱	۲۹ تقویت توانایی پژوهش نویسی و پژوهش محوری، در عنصر فعالیتهای یادگیری	
۰/۸۳	۱	۳۰ اهمیت دادن به فعالیتهای خلاقانه در فعالیتهای یادگیری	
۰/۶۶	۰/۹۱	۳۱ تعامل اثر بخش در فعالیتهای یادگیری	
۰/۳۳	۰/۸۳	۳۲ مبادی ادب و اخلاق در فعالیتهای یادگیری	
۰/۶۶	۰/۸۳	۳۳ تاکید قرار دادن بر روش‌های فعال تدریس	
۰/۸۳	۰/۹۱	۳۴ تدریس درس مطالعات اجتماعی بر مبنای پروژه محوری	
۰/۸۳	۰/۸۳	۳۵ طراحی مدل‌های خلاقانه برای یادگیری در روش‌های یاددهی یادگیری	روش یاددهی یادگیری
۰/۸۳	۰/۸۳	۳۶ استفاده از ابزارهای مدرن در تدریس	
۰/۶۶	۰/۸۳	۳۷ ایجاد فضای باز برای بحث	
۰/۶۶	۰/۷۵	۳۸ اعتقاد به تفاوت‌های فردی فراگیران در روش‌های یاددهی یادگیری	
۰/۵	۰/۸۳	۳۹ توجه به توانایی مشاهده گر بودن در دانشجو معلمان	
۰/۵	۰/۶۶	۴۰ توجه به توانایی بحث و گفتگو در روش‌های یاددهی یادگیری	
۰/۳۳	۰/۵۸	۴۱ داشتن کلاسی با نشاط و با طراوت در اتخاذ روش‌های یاددهی یادگیری	
۰/۳۳	۰/۵۸	۴۲ توجه به ارزشیابی در حیطه دانش	
۰/۶۶	۰/۸۳	۴۳ توجه به ارزشیابی در حیطه مهارت‌ها	
۰/۵	۰/۵۸	۴۴ توجه به ارزشیابی در حیطه نگرش	
۰/۵	۰/۵	۴۵ اهمیت دادن به ارزشیابی توصیفی	
۰/۳۳	۰/۶۶	۴۶ ارزشیابی از مهارت‌های مشاهده‌گری	ارزشیابی
۰/۸۳	۰/۷۵	۴۷ ارزشیابی کارهای تیمی و گروهی	
۰/۳۳	۰/۵	۴۸ اهمیت به توانایی ارائه بازخورد	
۰/۶۶	۰/۵۸	۴۹ اهمیت ارزشیابی تکوینی و پایانی	
۰/۳۳	۰/۵	۵۰ اهمیت ارزشیابی پایانی	
۰/۳۳	۰/۶۶	۵۱ داشتن ویژگی کنجکاوی در ارزشیابی	
۰/۳۳	۰/۵۸	۵۲ رعایت انصاف در ارزشیابی	

همچنین نتایج CVR حاکی از آن بود که ایت‌های ۶، ۷، ۱۲، ۱۳، ۲۰، ۲۱، ۲۸، ۳۲، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲

نتایج CVI حاکی از آن بود که ایت‌های ۲۰، ۲۱، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۶، ۷، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۲۸، ۱۲، ۱۳، زیر مقدار ۰/۷ هستند و حذف می‌شوند.

و برنامه‌ریزی درسی و اساتید دانشگاه فرهنگیان و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان، در رابطه با سوالات تحقیق و تنظیم زمان دقیق مصاحبه مصاحبه حضوری و تلفنی گردید. سوالات تحقیق برای سوال دوم تحقیق حاضر با ۹ نفر مصاحبه‌شونده به اشباع داده‌ها رسید. و هر یک از اساتید و دانشجو معلمان نظرات خود را در رابطه با ملزومات اجرای لازم برای هر مؤلفه در دانشگاه فرهنگیان برای درس مطالعات اجتماعی را ذکر فرمودند. در جدول (۲) نتایج پاسخ به پرسش دوم ارائه شده است.

۴۴،۴۵،۴۶،۴۸،۵۰،۵۱،۵۲ زیر مقدار قابل قبول جدول LAWSHE (۰/۵۶) بود و باید حذف شوند. سوال دوم پژوهش- الزامات اجرای الگوی طراحی شده برنامه درسی برای دانشجو معلمان درس مطالعات اجتماعی کدامند؟ برای سوال دوم پژوهش ابزار اندازه گیری مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که جهت تعیین ملزومات اجرای لازم برای ۳۰ گویه که پس از تعیین CVI و CVR بدست آمده بود، می‌باشد. در همین راستا با اساتید جامعه‌شناسی

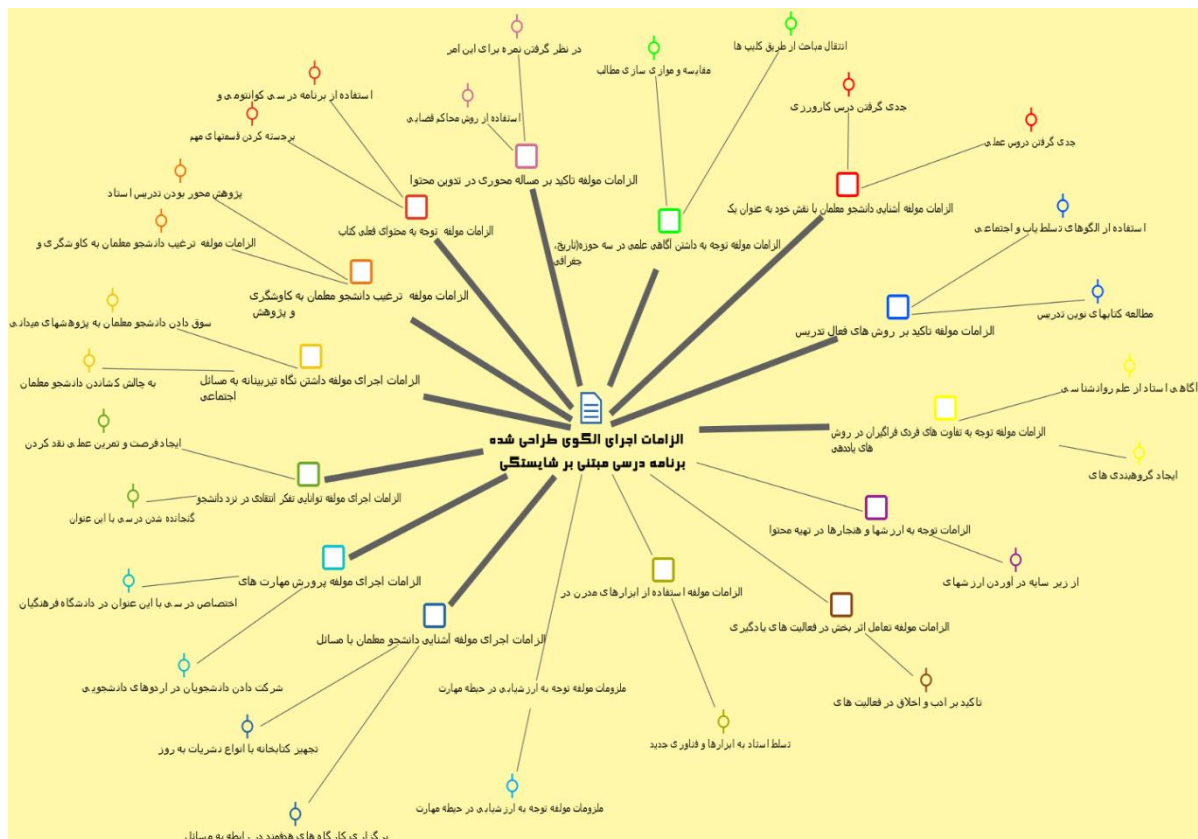
جدول ۲. ملزومات اجرایی برای مؤلفه‌های مستخرج از مصاحبه‌ها

مؤلفه‌ها	ملزومات اجرایی
الزامات آشنایی دانشجو معلمان با مسائل روز چیست؟	مقاله نویسی ۱ و ۳ و ۵ برگزاری کرسی آزاد اندیشی ۱، شرکت دادن دانشجو معلمان در همایشها و نشستها، ارجاع دانشجو معلمان جهت مطالعه منابع مختلف علمی در حوزه مسائل اجتماعی ۲، برگزاری کارگاه‌های هدفمند در رابطه با مسائل روز ۲ و ۳ و ۹ استفاده از پیام رسانها و کانال‌های مخصوص آگاه سازی دانشجو معلمان ۲، معرفی سایت‌های معتبر ۲، ۴ و ۹ گنجاندن یک واحد درسی با این عنوان در دانشگاه فرهنگیان ۵ و ۷ تشکیل وبینار و جلسه خصوصی با این هدف ۵ برگزاری کارگاه‌هایی برای کتابهای جدیدالتالیف ۶ شرکت دادن دانشجو معلمان در اردوهای هم اندیشی ۶ تجهیز کتابخانه با انواع نشریات ۷ سوق دادن دانشجو معلمان به اقدام و عمل ۸
الزامات ایجاد بینش نظری و تحلیلی نسبت به پدیده‌های اجتماعی برای دانشجو معلمان چیست؟	تهیه فیلم کوتاه از پدیده‌های اجتماعی ۱، درگیری مستقیم و فعال سازی ذهنی ۲، داشتن مطالعات تطبیقی توسط دانشجو معلمان ۳ و ۴ تشویق دانشجو معلمان به تحقیق و مطالعه برای زمینه ۵ و ۸ داشتن دانش اولیه ی دانشجو معلمان ۶ جلسات هم اندیشی ۶ پرورش توانایی ارزشیابی و قضاوت در دانشجو معلمان (سطح ششم حیطه دانش) ۷ ایجاد انگیزه و علاقه برای نگاه تحلیلی دانشجوها ۸ تمرین عملی ۸ معرفی مقالات و موضوعات تحلیلی ۹
الزامات اجرای پرورش مهارت‌های زندگی برای دانشجو معلمان چیست؟	توجه به مهارت‌های ده گانه یونسکو ۱، شرکت دادن دانشجویان در اردوهای دانشجویی ۱، ۶ و ۷ ایجاد چالش از طرف معاونت فرهنگی ۱، برگزاری هنر و تئاتر در مجموعه دانشجویی ۱، ارائه مباحث نظری در قالبها و اشکال مختلف ۲، الگو سازی از مهارت‌ها و زندگی اجتماعی سایرین ۲ و ۳ و ۶ و ۸ استفاده از روایت پژوهشی ۸ برگزاری کارگاه‌های آموزشی ۳ معرفی منابع در این مورد ۴ اختصاص درسی با این عنوان ۵ و ۶ و ۷ و ۹ استخدام اساتید خوب و برجسته ۶ بحث و گفتگو در کلاسهای درسی ۹
جهت آشنا کردن دانشجو معلمان با مبارزه علیه آپارتاید و نابرابری، چه اقداماتی را باید لحاظ کرد؟	بازخوانی آثار برجسته ۱، آگاه سازی دانشجو معلمان ۲، ۸ ایجاد حس مطالبه گری در دانشجو معلمان ۲، ۶ مطالعه تطبیقی ۳ کرسی آزاد اندیشی ۳ اعتقاد خود استاد به این امر ۴ و ۵ بحث و گفتگو از طریق تریبون آزاد ۵ آشنایی اساتید با شیوه بیان این مورد ۶ آشنا کردن دانشجو معلمان با جنبه‌های مختلف آپارتاید ۷ میدان دادن به دانشجو معلمان (ایجاد حس امنیت در بحث و گفتگو و عدم دخالت حراست) ۹

<p>ارائه آموزشهای لازم ۱،۲، ۸، ۹ مطالعه منابع مختلف در این زمینه ۲، ۴ ایجاد فرصت و تمرین عملی نقد کردن ۵، ۲ بحث و گفتگو در کلاسهای درسی ۳ و ۴ و ۹ گنجانده شدن درسی با این عنوان ۵ آشنا کردن دانشجو معلمان با شیوه‌های نقد کردن ۶ و ۷ و ۸ ارجحیت به آزادی بیان ۸</p>	<p>اقدامات اجرای لازم برای تقویت توانایی تفکر انتقادی در نزد دانشجو معلمان، چیست؟</p>
<p>بالا بردن سطح آگاهی دانشجو معلمان ۲ و ۶ و ۷ و ۸ مطالعه کردن ۳ آشنا کردن دانشجو معلمان با تحقیق و پژوهش ۴ در نظر گرفتن تایم خاص برای بحث در رابطه با مسائل اجتماعی ۵ و ۶ به چالش کشیدن دانشجو معلمان ۶ گسترش مبحث تفکر واگرا ۷ سوق دادن دانشجو معلمان به پژوهشهای میدانی ۸</p>	<p>ملزومات اجرای لازم برای داشتن نگاه تیزبینانه به مسائل اجتماعی در درس مطالعات اجتماعی چیست؟</p>
<p>توجه به تسهیل گر بودن استاد ۱ و ۴ و ۹ پژوهش محور بودن تدریس استاد ۲ و ۷ و ۹ ارزیابی دانشجویان بر اساس پژوهش‌های انجام یافته ۲ و ۶ ایجاد انگیزه در دانشجو معلمان ۲ و ۶ و ۸ ارائه نمره و تشویق برای کارهای پژوهشی ۳ و ۵ آموزش نحوه تحقیق کردن ۵ و ۶ و ۹ نیاز سنجی دانشجو معلمان ۶ برگزاری کلاسهای فراکلاسی ۶ و ۸ نشان دادن اهمیت پژوهش در توسعه فرهنگی اقتصادی ۷ نشان دادن اهمیت پژوهش ۷</p>	<p>الزامات ترغیب دانشجو معلمان به کاوشگری و پژوهش کدامند؟</p>
<p>توجه به منبع فعلی و سرفصلهای آن ۲ معرفی منابع فرعی ۳ و ۵ و ۲ و ۴ توجه به به روز بودن محتوا ۴ و ۵ برجسته کردن قسمتهای مهم کتاب ۴ تغییر محتوا بر اساس نیاز دانشجو معلمان و نیاز منطقه ۶ استفاده از برنامه درسی کوانتومی و ویکتوریایی ۶ نگاه به محتوا از بعد حیطه شناختی عاطفی روانی حرکتی ۷ کاهش بار ارزشی و ایدئولوژیک محتوا ۸ مطرح کردن پدیده‌های اجتماعی به شکل عینی ۸</p>	<p>موارد لازمی که در محتوای فعلی کتاب باید بهش توجه شود، چه می‌باشد؟</p>
<p>چالشی کردن محتوای فعلی ۲ غنی کردن محتوای فعلی ۲ ارتباط واقعیت‌های روز جامعه با محتوای کتاب ۲ شرکت در همایشها ۳ و ۵ و ۶ و ۹ انجام دادن کارهای تحقیقی ۳ و ۶ و ۹ استفاده از منابع مختلف در حوزه جامعه‌شناسی ۴ داشتن پست معاونت پژوهشی در دانشگاه فرهنگیان ۶ جذب اساتید با رتبه‌های استادیاری ۶ ترویج نشریات علمی در دانشگاه فرهنگیان ۶ برگزاری همایش‌های علمی در هفته پژوهش در دانشگاه فرهنگیان ۶ کاربردی کردن مطالعات ۷ آشنایی دانشجو معلمان با نقد کردن ۸ از دور خارج کردن سرفصلهای به درد نخور ۸ عمق دادن به ذهن دانشجو معلمان ۸ به روز بودن اساتید ۹</p>	<p>جهت باز اندیشی در مطالعات علمی در نزد دانشجو معلمان، چه اقدامات لازم باید صورت بگیرد؟</p>
<p>تطبیق محتوا با نیاز فراگیران و نیاز جامعه ۲ توجه به سیر طولی مطالب ۳ اهمیت دادن به توالی مطالب ۴ و ۵ استفاده از روش پیمانهای ۶ انتخاب درس براساس نیاز روزانه ۶ ارتباط محتوای کتاب چون حلقه‌های زنجیر ۷ پیوند منطقی محتوای درس ۸ انتخاب منابع درست ۸</p>	<p>موارد لازم در رابطه با توجه به ساختارمند بودن محتوا چیست؟</p>
<p>استفاده از روش تدریس به شکل مسئله محوری ۲ و ۳ و ۶ و ۷ و ۹ وادار کردن دانشجو معلمان به طرح مسائل اجتماعی و حل مساله ۲ و ۶ و ۷ درگیری فعال و مشارکت دانشجو معلمان در محتوا ۴ و ۹ در نظر گرفتن نمره برای این امر ۵ استفاده از فن و مهارت معلمی برای ایجاد سوال ۶ استفاده از الگوی پیش سازماندهنده ۶ استفاده از بیان مساله ۶ استفاده از روش محاکم قضایی ۶ حذف بحث سانسور ۸</p>	<p>چگونه می‌توان در تدوین محتوا برای درس مطالعات اجتماعی، بر مسئله محوری تأکید داشت؟</p>
<p>اهمیت دادن به درسهای تاریخ و جغرافیا و جامعه‌شناسی ۱ شرکت دادن دانشجو معلمان در اردوها جهت شناسایی ادب و رسوم ۱ آشنا کردن دانشجو معلمان با بستر فرهنگی جامعه ۲ و ۵ استفاده از الگوهای مناسب برای فرهنگ سازی ۲ توجه کردن به ارزشهای ایرانی اسلامی ۳ و ۶ استفاده از تریبون آزاد برای این امر ۵ استفاده از وینار برای این امر ۶</p>	<p>ملزومات توجه به مبانی علمی و فرهنگی در محتوای این درس چیست؟</p>

<p>عملگرا بودن دانشجو معلمان ۲ جدی گرفتن دروس کارورزی ۳ و ۴ و ۵ جدی گرفتن دروس پژوهش ۳ و ۴ آشنایی دانشجو معلمان با الگوهای تولید محتوا ۸ آموزش مهارت‌های تحلیل محتوا به دانشجو معلمان ۹ لحاظ شدن درس کارورزی از ترم دوم ۹</p>	<p>ملزومات توجه به جایگاه و نقش معلم در تولید محتوا چیست؟</p>
<p>استفاده از هنر در انتقال ارزشها ۱ و انتقال زندگینامه شخصیت‌های ارزشی به دانشجو معلمان ۱ برگزاری کارگاه‌های معرفت افزایی و دوره‌های هم اندیشی ۲ و ۳ استفاده از نظرات همکاران (نظر جمعی) ۲ استفاده از رسانه ها ۲ و ۳ برگزاری همایشها در رابطه با این امر ۲ و ۵ توجه جدی اساتید به این امر ۳ و ۴ و ۶ انتقال ارزشها از طریق مطالعه زندگینامه ۴ توجه به ارزشها و هنرهای مناطق در تدوین کتاب مطالعات اجتماعی ۷ از زیر سایه در آوردن ارزشهای مهم ۸ استفاده از روش تدریس مناسب ۹</p>	<p>چگونه می‌توان به ارزشها و هنرها در تهیه محتوا توجه کرد؟</p>
<p>انتقال مباحث از طریق کلیپ ها ۱ و ۶ ارائه نظری مطالب ۲ و ۹ مقایسه و موازی سازی مطالب ۴ مفصل کردن کتاب درسی ۶ برگزاری اردوهای ۶ بیان اهمیت این سه حوزه ۷</p>	<p>چه اقداماتی را جهت افزایش آگاهی علمی در سه حوزه (تاریخ، جغرافیا و جامعه‌شناسی) می‌توان انجام داد؟</p>
<p>اهمیت به نحوه ارائه مطالب ۱ آشنا کردن دانشجو معلمان با روش تحقیق کیفی ۲ آشنایی با پژوهش در حوزه مطالعات اجتماعی ۲ و ۷ حضور فعال در میادین اجتماعی ۳ و ۸ درگیری عملی دانشجو معلمان با مسائل اجتماعی ۴ و ۵ و ۹ برگزاری اردوهای آموزشی ۵ و ۶ بیان اهمیت حواس در یادگیری ۷</p>	<p>الزامات توجه به مهارت مشاهده گری، استفاده از تجربه‌های حسی و لمسی مستقیم مسائل و پدیده‌ها در فعالیتهای یادگیری چیست؟</p>
<p>یادگیری روش حل مساله ۱ و ۳ و ۶ و ۷ مطرح کردن مسائل اجتماعی در کلاس ۳ و ۷ بحث و گفتگو در کلاس ۴ سپردن کارهای عملی به دانشجو معلمان ۴ استفاده از الگو در این زمینه ۵ استفاده از رسانه ۵ و تدوین محتوای مناسب با این هدف ۷ درگیری عملی با مسائل اجتماعی ۸ آموزش مهارت طرح مسئله ۹</p>	<p>ملزومات توجه به مهارت حل مسئله در فرایند یادگیری چیست؟</p>
<p>دعوت از اساتید طراز اول در قالب کرسی‌های آزاد اندیشی در قالب نشستها و تشکل‌های دانشجویی ۱ کاربردی کردن مهارت ها ۱ اردوهای هدفمند دانشجویی ۱ و ۶ معرفی مقالات در این رابطه ۳ داشتن تعامل در کلاس ۴ استفاده از روش تدریس پرسش و پاسخ ۴ تدریس در کلاس توسط دانشجو معلمان ۴ تدوین یک سرفصل درسی در رابطه با این موضوع ۵ ایجاد ارتباطات فیزیکی و گروهی و انسانی ۷ گروه بندی کلاس ۹ خشک نبودن فضای کلاس ۹</p>	<p>ملزومات توجه به مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی را در فعالیتهای یادگیری چیست؟</p>
<p>طراحی برنامه درسی مناسب برای درس کارورزی ۱ و ۳ و ۶ و ۷ استفاده از روش‌های تدریس که تأکید بر فعالیتهای جمعی دارند ۸ و ۲ انتظار کار تیمی داشتن ۲ ارائه بازخورد ۲ تدریس عملی ۲ و ۶ و ۹ جدی گرفتن دروس عملی ۴ تأکید بر یادگیرنده بودن دانشجو معلم ۵ خارج کردن کلاس از حالت یک طرفه ۸ در نظر گرفتن منزلت معلمی دانشجو معلمان ۹</p>	<p>چگونه می‌توان دانشجو معلمان را با نقش خود به عنوان یک معلم در فرایند یادگیری آشنا کرد؟</p>
<p>جدی گرفته شدن درس کارورزی و پروژه نویسی ۱ و ۳ و ۲ تشویق دانشجو معلمان به تحقیق و پژوهش ۱ و ۳ و ۷ تربیت دانشجو معلمان عملگرا ۱ توجه به ارزشیابی تکوینی و فرایندی ۲ ارائه بازخورد لازم ۲ آموزش پایان نامه نویسی ۴ و ۵ و ۷ نقش خود دانشجو معلم در انتخاب موضوع تحقیق ۴ تقویت مهارت پرسشگری و مصاحبه گری ۸ انجام کار میدانی ۸ مهم قلمداد کردن درس پژوهش و حرفه‌ای استاد ۹</p>	<p>ملزومات و اقدامات لازم برای تقویت توانایی پروژه نویسی و پژوهش محوری در فعالیتهای یادگیری چیست؟</p>
<p>داشتن مطالعات تطبیقی آموزشی ۱ و ۴ مواجه کردن دانشجو معلمان با دروس عملی ۱ خلاق بودن اساتید ۱ و ۴ انتخاب موضوعات بر اساس علایق دانشجویان ۲ افزایش اطلاعات و آگاهی دانشجو معلمان ۳ و ۵ برگزاری نمایشگاه برای آثار تولید شده ۶ ارائه امتیاز به کارهای خلاقانه ۶ توجه به اصالت سیالیت و انعطاف ذهنی دانشجو معلمان ۶ ایجاد کارگاه‌های عملی ۷ استفاده از وسایل سمعی و بصری ۸ آشنایی با مستند نویسی ۸ تقویت خلاقیت دانشجو معلمان ۹ طلب کردن روش‌های خلاقانه از اساتید ۹</p>	<p>راهکار پیشنهادی شما در رابطه با اهمیت دادن به فعالیتهای خلاقانه در فعالیتهای یادگیری چیست؟</p>

<p>تأکید بر ادب و اخلاق ۱ و ۳ و ۶ برگزاری کارگاه‌های آموزشی در این راستا ۱ دعوت از اساتید شاخص جامعه‌شناسی ۱ انجام گروه‌بندی دانشجویان ۲ فعالیت مشارکتی دانشجو معلمان ۲ و ۴ و ۸ ارائه امتیاز به فعالیتهای تیمی ۲ تأکید بر صبور و حوصله ۳ پرهیز از کلاسهای یک طرفه ۴ و ۷ و ۹ شرکت در اردوهای دانشجویی ۵ خارج کردن کلاس از حالت رفع تکلیفی ۸ خوش برخوردی ۸ رعایت تعادل ۸</p>	<p>ملزومات اجرای داشتن تعامل اثر بخش در فعالیتهای یادگیری چیست؟</p>
<p>مهم قلمداد کردن درس اصول و فنون تدریس ۱ مهم قلمداد کرد رویکرد دانش آموز محوری در تدریس ۱ و ۵ درگیر کردن دانشجو معلمان از طریق سوالات هدفمند ۲ شرکت اساتید در دوره‌های آموزشی ۲ مطالعه کتابهای نوین تدریس ۲ مدنظر قرار دادن عناصر کلیدی تدریس ۲ استفاده اساتید از روش‌های فعال تدریس ۳ و ۴ و ۹ پر رنگ تر کردن نقش دانشجو معلمان ۳ استفاده از الگوهای تسلط یاب و اجتماعی ۶ توجه به محتوای همه جانبه نگر ۷</p>	<p>جهت آشنایی و اجرای روش‌های فعال تدریس در تدریس این درس چه اقداماتی باید انجام داد؟</p>
<p>داشتن بستر پژوهش محوری در دانشگاه فرهنگیان ۱ قرار گرفتن دانشجویان در میادین ۱ نیازسنجی موضوعات اولویت دار جامعه ۲ انجام کار پژوهی بر اساس تجارب زیستی دانشجویان ۲ و ۶ آموزش پروژه نویسی ۵ تدریس بر اساس پروژه محوری ۷ تهیه یک میکروپروژه ۸ ایجاد مهارت پرسشگری ۸</p>	<p>ملزومات اجرای تدریس این درس بر مبنای پروژه محوری چیست؟</p>
<p>آشنایی با ابزارها ۱ و ۵ و ۹ سواد رسانه استاد ۱ و ۳ و ۵ و ۶ تسلط استاد به ابزارها و فناوری جدید ۲ و ۳ و ۴ تداوم آموزش‌های مربوط به ای سی دی ال و کاربرد نرم افزارهای مختلف و آموزش آن به دانشجویان ۷ استفاده از فضای مجازی جهانی ۷ استفاده از امکانات دانشگاه ۸</p>	<p>ملزومات استفاده از ابزارهای مدرن در تدریس این درس چیست؟</p>
<p>میزان تعامل استاد با دانشجو معلمان ۱ ۲ خلاق بودن استاد ۴ و ۶ و ۸ اهمیت به فعالیتهای خلاقانه ۴ پژوهشگر بودن استاد ۶ میزگرد برای جلب توجه دانشجویان ۸ مشاهده مدل‌های خلاقانه متفاوت ۹</p>	<p>ملزومات طراحی مدل‌های خلاقانه برای یادگیری در روش‌های یاددهی یادگیری این درس از نظر شما چه می‌باشد؟</p>
<p>داشتن فرهنگ و ادب برای بحث ۱ و ۳ فراهم کردن شرایط برای تعامل دانشجویان ۱ بحث آزاداندیشی ۲ و ۶ و ۹ تسلط استاد برای بحث ۲ مدیریت کلاس ۲ و ۵ جمع بندی بحث توسط دانشجو معلمان ۲ فراهم کردن بستر مناسب برای بحث ۳ ایجاد فضای امن برای بحث ۴ و ۵ و ۹ استفاده از روش الگوی محاکم قضایی ۶ داشتن صعه صدر در بحث ۷ تسهیل گر بودن استاد ۸</p>	<p>ملزومات ایجاد فضای باز برای بحث در تدریس این درس چیست؟</p>
<p>تسهیل گر بودن استاد ۱ توجه به این نکته در کتاب قرانی ۲ تهیه تمرین‌ها در سطوح مختلف ۷ ایجاد گروه‌بندی‌های مختلف در کلاس ۷ ارائه پیش آگاهی به دانشجو معلمان ۸ استفاده از روش‌های مختلف تدریس ۹</p>	<p>چگونه می‌توان تفاوت‌های فردی فراگیران را در تدریس این درس لحاظ کرد؟</p>
<p>ارزشیابی مهارتها در عرصه عمل ۱ استفاده از ارزشیابی تکوینی ۲ ارائه بازخورد ۲ امتیاز به شاخص‌های اصلی درس ۲ حوزه بندی اهداف مهم ۲ ارزشیابی تواناییها و عملکردها ۴ اهمیت به ارزشیابی کیفی ۶ درگیر ساختن دانشجویان با کارها و تمرین‌های عملی ۸ شناسایی دقیق مهارت‌ها ۹</p>	<p>ملزومات توجه به ارزشیابی در حیطه مهارتها چیست؟</p>
<p>شرکت دانشجو معلمان در اردوهای دانشجویی ۱ تقویت کارهای گروهی ۱ و ۲ و ۴ و ۶ درنظر گرفتن نمره برای کارهای تیمی ۳ و ۴ طراحی همکاری گروهی ۵ و ۷ و ۹ تقسیم کار ۸ و ۹</p>	<p>ملزومات توجه به ارزشیابی کارهای تیمی چیست؟</p>

شکل ۱. خروجی مکس کیودا برای ملزومات اجرای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در درس مطالعات اجتماعی

مبتنی بر شایستگی تهیه و سپس روایی محتوایی گویه‌های آن از خبرگان پرسیده شد.

و با استفاده از نظرات خبرگان مقادیر CVI و CVR گویه‌ها محاسبه گردید و سئوالاتی که از روایی محتوایی برخوردار نبودند حذف شدند. نتیجه حاصل‌شده در این پژوهش در رابطه با عناصر برنامه درسی با یافته‌های بسیاری از تحقیقات انجام‌گرفته و دیدگاه‌های محققان و نظریه‌پردازان در این حوزه همسویی و مطابقت دارد بطوریکه هدایتی و همکاران (۱۳۹۵) در طراحی و اعتبار یابی الگوی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه درسی الگوی تهیه‌شده را پس از اعتبار یابی توسط متخصصان و صاحب‌نظران و اعمال تعدیل‌ها، مورد تأیید قرارداد. همسو با نتیجه مطرح‌شده هوارد و همکاران (۲۰۱۱)، مومنی و شریعتمداری (۱۳۸۸)، زارع و همکاران (۱۳۹۴)، عظیمی و همکاران (۱۳۹۳) و صادقی (۱۳۹۰) نیز به نتایج مشابهی رسیدند و به‌نوعی نتایج این تحقیق را تأیید می‌کنند. محقق با مرور متون و یافته‌های کمی مربوط به

خروجی نرم‌افزار نشان می‌دهد که ملزومات اجرای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در درس مطالعات اجتماعی شامل: الزامات آشنایی دانشجو معلمان با نقش خود، تأکید بر مسئله محوری، توجه به نقش آگاهی علمی، تأکید بر روش‌های فعال تدریس، تفاوت‌های فردی فراگیران، توجه به ارزش‌ها و هنجارها، تعامل اثربخش در یادگیری، ارزشیابی، پرورش مهارت‌گوناگون، توجه به مسائل اجتماعی، کاوشگری، محتوای کتب و پژوهش محوری است.

بحث و نتیجه‌گیری

برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از رویکردهای جدید در حوزه آموزش است که می‌تواند زمینه رشد فراگیران را فراهم کند؛ بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی ملزومات اجرای برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در درس مطالعات اجتماعی بود. برای تعیین اعتبار الگوی طراحی‌شده برنامه درسی مبتنی بر شایستگی ابتدا پرسشنامه‌ای (در قسمت اول تحقیق) در زمینه الگوی طراحی‌شده برنامه درسی

نظر بر آموزه پروژه نویسی در این درس داشت؛ که این با یافته‌های میرزایی (۱۳۹۸)، لرنر (۲۰۱۸) و سیوا کومار (۲۰۱۸) همسوی لازم را دارد.

همچنین یکی از کدهای به دست آمده در رابطه با ملزومات استفاده از ابزارهای مدرن در تدریس درس مطالعات اجتماعی می‌باشد؛ چراکه ابزار و رسانه‌های آموزشی و کمک آموزشی یکی از لوازم فرآیند یادگیری است و بر عمق و وسعت یادگیری می‌افزاید و به توانایی فراگیران ارتقا می‌بخشد. استفاده از رسانه‌ها بی‌تردید امروزه یکی از کاربردی‌ترین و مؤثرترین ابزار در امر یادگیری و تسهیل آن به شمار می‌رود. در این راستا مصاحبه‌کننده کد (۲،۳) و (۴) نظر بر تسلط استاد بر فناوری‌ها و ابزارها داشتند. همچنین مصاحبه شوند کد (۱،۵) و (۹) تأکید بر آشنایی با ابزارها را مطرح کردند؛ و این با یافته‌های تحقیقاتی اردوغان و همکاران (۲۰۲۱)، علبدی و همکاران (۱۳۹۳) همسویی لازم را دارد. در تبیین نتیجه مطرح شده در سؤال چهار قابل ذکر است که هرکدام از مؤلفه‌های زیرمجموعه عناصر الزامات دارند که خبرگان با آگاهی و اشرافیت بر موضوع به آن‌ها اشاره کرده‌اند به نحوی که با اجرایی نمودن الزامات زمینه لازم برای اجرای الگوی طراحی شده برنامه درسی مبتنی بر شایستگی فراهم می‌گردد.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر این است که پژوهش حاضر با روش کیفی انجام شد لذا برای غنای یافته‌ها می‌توان از روش تلفیقی استفاده کرد و نتایج را مورد آزمون قرارداد. همچنین از آنجایی که نمونه پژوهش محدود به منطقه خاصی بود لذا برای تعمیم نتایج باید احتیاط لازم داشت. محدودیت دیگر این بود که نتایج حاصل مصاحبه با خبرگان بود که ممکن است مصاحبه دارای اشکالاتی باشند و نتایج از عمق لازم برخوردار نباشند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود محققان در آینده از روش تلفیقی (کیفی و کمی) استفاده کنند و همچنین از تنوع خبرگان در مصاحبه بهره‌مند شوند. پیشنهاد می‌شود با اجرایی نمودن الزامات مربوط به مؤلفه‌های هرکدام از عناصر در این مطالعه که بر اساس نتایج مصاحبه‌های ۹ نفر از اساتید دانشگاه فرهنگیان و جامعه‌شناسی استخراج شده است مدیران ارشد دانشگاه فرهنگیان

روایی محتوایی پرسشنامه به این دیدگاه دست یافت که روایی محتوای کلیه سؤالات موردبررسی خبرگان قرار گرفته است و از طریق هر دو روش (CVR و CVI) الگوی طراحی شده برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از چه اعتباری بالایی برخوردار است.

برای استخراج الزامات اجرای الگوی طراحی شده برنامه درسی از ۹ نفر از اساتید و دانشجو معلمان مصاحبه به عمل آمد و شرکت کنندگان نظرات خود را در رابطه با الزامات اجرایی برای هر گویه بیان کردند. برای هر یک از عناصر و گویه‌ها، الزاماتی از طرف خبرگان و دانشجو معلمان مطرح شد. از ملزومات اجرایی در کل ۲۵۲ کد به دست آمد که به تشریح و تبیین برخی از آن‌ها پرداخته خواهد شد. به‌طور مثال الزامات اجرای آشنایی دانشجو معلمان با مسائل روز چیست؟ مصاحبه‌شونده کد ۱،۳ و ۵ نظر به برگزاری کرسی آزاداندیشی داشتند و این با یافته تحقیق مونک (۲۰۱۵)، پیرا د ولجوس و همکاران (۲۰۱۷)، موسس چو و همکاران (۲۰۱۸)، کابومبوه (۲۰۱۹) و گریتیجیسون (۲۰۱۹) همسویی دارد ولی با تحقیق نومبو (۲۰۲۲) ویتسون (۲۰۰۴) همسویی ندارد. برای الزامات اجرای مؤلفه پرورش مهارت زندگی مصاحبه‌شونده کد ۱،۶ (و ۷) نظر بر شرکت دادن دانشجویان در اردوهای دانشجویی داشتند و همچنین مصاحبه‌شونده کد (۳) نظر بر برگزاری کارگاه‌های آموزشی داشت و یا برای الزامات اجرای تدریس درس مطالعات اجتماعی بر مبنای پروژه محوری نیز اساتید نظر دادند چراکه فعالیت‌های پروژه‌ای برای فراگیران فرصتی فراهم می‌آورد تا مهارت‌های بهتر زندگی کردن و توانایی برخورد با مسائل زندگی را کسب کنند. در این راستا مصاحبه شوند کد (۱) نظر بر داشتن بستر پژوهش محوری در دانشگاه فرهنگیان داشت. از آنجائی که تحقیق و پژوهش به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های رشد و پیشرفت هر کشور دارای اهمیت و جایگاه ویژه‌ای است که می‌تواند باعث شکوفایی و تعالی آن کشور شود؛ و همچنین مهارت‌های پژوهشی منجر به توانمندسازی معلمان در تدریس و حل مسائل آموزشی می‌شود؛ بنابراین یک رویکرد اثربخش در دانشگاه فرهنگیان، تربیت معلم پژوهش محور است؛ و همچنین مصاحبه‌شونده کد (۷)

دانشگاه فرهنگیان. نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی. ۱۱(۵)، ۱۷۸-۱۹۰.

کارگر، ربیوار. (۱۳۹۱). نقدی بر رویه معمول در اختصاص زمان آموزشی به درس علوم اجتماعی. سایت کیمیا گران.

کریمی، مرتضی. (۱۳۸۹). برنامه درسی مبتنی بر شایستگی رویکردی فروگذارنده در تدوین برنامه درسی ملی. همایش برنامه درسی ملی. نقد و نظر دانشگاه تربیت معلم تهران.

مومنی مهموئی، حسین، شریعتمداری علی. (۱۳۸۸). طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای مقطع کارشناسی رشته آموزش ابتدایی. دو فصلنامه مدیریت و برنامه ریزی در نظام‌های آموزشی. ۱(۲)، ۱۲۸-۱۴۹.

میرزایی جمشید. (۱۳۹۸). راهبردهای تدریس موثر در آموزش مطالعات اجتماعی. دانشگاه فرهنگیان فصلنامه علمی تخصصی. پژوهش در آموزش مطالعات اجتماعی. ۱(۲)، ۹۴-۸۰.

هدایتی، اکبر، ملکی، حسن، صادقی، علیرضا، سعدی پور، اسماعیل. (۱۳۹۵). طراحی و اعتباریابی الگوی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه درسی. فصلنامه پژوهش‌های کیفی در برنامه درسی. ۱(۴)، ۷۲-۵۹.

Boyatzis, R., Leonard, D.C., Rhee, K.S., Wheeler, J.V. (1996). Competencies can be developed, but not in the way we thought. *Capability* 2, 25-41

Dilmore, T; Moore, D; Bjork, Z. (2011). *Implementing Competency-Based Education: A Process Workbook*, University of Pittsburgh Press.

Erdogan K. (2012). Teachers' Opinions on the Use of Social Studies Classrooms in Social Studies Education. *Educational Sciences: theory & Practice*-12(2).spring.1015-1021-2012 Educational Consultancy and Research Center.

Howard ,Cynthia R., MD, Sophia ,MPHTM, P. Gladding, PhD, Sarah Kiguli, MBChB, MMED, MHPE, Hons, John S. Andrews, MD, and Chandy C John., MD. (2011). Development of a Competency-Based Curriculum in Global Child Health. *Academic Medicine*, 86.(۴)

Hill, J., & Houghton, P. (2001). A Reflection on Competency-based Education: Comments from Europe. *Journal of Management Education*, 25(2), 146-166.

Karsiwan, W., Ramadian, N., Putra J. , Ratnasari A. (2020). Professional Competency Gap Analysis Teacher in Professional Development Teacher *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume 535

می‌توانند شرایط و زمینه لازم را برای رسیدن به یک برنامه درسی مبتنی بر شایستگی را فراهم نمایند. پیشنهاد دیگر این است که دانشگاه فرهنگیان بستر لازم جهت بروز رشد و شکوفایی هر یک از مؤلفه‌های شناسایی شده را در اولویت برنامه کاری و آموزشی خود قرار دهد. دیگر این است که ارتباط با دانشجو معلمان محدود به زمان در تحصیل نشود و مستمر ادامه داشته باشد.

تشکر و قدردانی

از همه اساتید و دانشجو معلمان عزیز فرهنگی که در بخش مصاحبه‌ها شرکت داشتند تشکر می‌شود. همچنین از مساعدت‌ها و توصیه‌های ارزنده اساتید راهنما و مشاور که در همه مراحل پژوهش به محقق کمک نمودند کمال تشکر به عمل می‌آید.

تعارض منافع

پژوهش حاضر از حمایت‌های مالی سازمانی برخوردار نبود و بین نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

حمیدی‌زاد، کتایون، امیریان، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی چالش‌های تدریس مطالعات اجتماعی دوره‌ی ابتدایی در فضای مجازی. فصلنامه چشم‌انداز برنامه درسی و آموزش. ۱(۱)، ۵۲-۴۳.

حکمتیان ملیحه، نوشادی، ناصر، نیکدل، فریبرز. (۱۳۹۷). دلزدگی تحصیلی از درس مطالعات اجتماعی براساس ساختار کلاس، کیفیت تدریس و حمایت عاطفی معلم. فصلنامه روانشناسی تربیتی. دانشگاه علامه طباطبائی. ۱۴(۴۹)، ۵۱-۲۹.

خروشی، پوران، نصر اصفهانی، احمدرضا، میرشاه جعفری، سید ابراهیم، موسی پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۶). مدل مفهومی شایستگی‌های مورد انتظار از دانشجو معلمان در برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان بر اساس دیدگاه صاحب نظران. فصلنامه مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی. ۷(۱۸)، ۱۹۹-۱۶۹.

صادقی، علیرضا. (۱۳۹۰). طراحی الگوی برنامه درسی چندفرهنگی تربیت معلم ابتدایی جمهوری اسلامی ایران. پایان نامه دکتری برنامه درسی دانشگاه علامه طباطبائی.

کریمیان، حیدر، آراسته، حمیدرضا، بهرنگی، محمدرضا، زینآبادی حسن رضا. (۱۳۹۷). طراحی و تبیین چارچوب شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان دوره ابتدایی

- TANZANIA: RESOURCES, STRATEGIES AND ASSESSME. International Journal of Social Science and Humanities Research ISSN 2348-3164 (online) Vol. 8, Issue 1, pp: (230-237), Month: January - March 2020, Available at: www.researchpublish.com
- Pereira de Vallejos A. de las Nieves R Morel.A. Giménez | J.(2017). Tusing Implementation of competency- based curriculum: College of Philosophy, Universidad Nacional del Este, Paragu. Received: 6 October 2016 | Revised: 3 January 2017 | Accepted: 5 January 201
- Ross, Wayne(2018).The Challenges of Teaching Social Studies:What Teachers? What Citizenship? What Future?A Tribute to Joan Pagès. Keynote address at XV International Conference of Research in Didactics of Social Sciences, Autonomous University of Barcelona, Catalonia, Spain, February 8-10, 2018 .
- Sivakumar Ramaraj. (2018) METHODS AND RESOURCES IN TEACHING SOCIAL STUDIES. Journal of Contemporary Educational Research and Innovations, 8(2), 207-216 .
- Supianto, Kumaidi. Yoyon Suryono.(2020).Social Studies Teachers' Difficulties in Assessing .Social Skills Universal Journal of Educational Research 8(5), 2175-2183 .
- Wing Y. (2006). Exploring the behavioral patterns of entrepreneurial learning: A competency approach. Education Training, 48(5), 309-321.
- Proceedings of the 1st Paris Van Java International Seminar on Health, Economics, Social Science and Humanities (PVJ-ISHESSH 2020).
- Lobanova, T., Shunin, Yu. (2008). Competence-Based Education – A Common European Strategy, Computer Modelling and New Technologies, 12(2), 45-65. Available at: http://tsi.lv/RSR/vol12_2-6.
- Larmer John.(2018). Project-Based Learning in Social Studies. Social Education 82(1), pp. 20–23©2018 National Council for the Social Studies
- Monke, Audrey.(2015). The Impact of Camp Experiences on Social Skills and Happiness. Amreican camp assosiation.
- Nombo Upendo (2022)COMPETENCY-BASED CURRICULUM IN THE TEACHERS COLLEGES: THE CHALLENGES. European Journal of Alternative Education Studies ISSN: 2501-5915 Available on-line at: www.oapub.org/edu
- Omariba Alice.(2022).CHALLENGES FACED BY PARENTS IN IMPLEMENTING COMPETENCE BASED CURRICULUM IN PRIMARY SCHOOLS: KENYAN PERSPECTIVE. International Journal of Education and Research, 10(5), 111-124 .
- Omary Chunga, J. (2020). COMPETENCE BASED CURRICULUM IN STUDENT-TEACHER EDUCATION PROGRAMS IN